

Guns in Shul

Shiur# 4440 | Oct 28th 2023

ספר רוח חיים על אבות פרק ה משנה ג

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. כאן אמר אברהם אבינו. ולעיל אמר מנח ועד אברהם. ולא אמר אבינו. ירצה בזה על פי מה שכתוב (משלי כ, ז), מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו. כי כמה מדות שהצדיק טרח ויגע להשיגם. לבניו אחריו המה כטבע מוטבע. ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שנראה בחוש שרבים מעמי ארץ מהיהודים מוסרים את עצמם על קידוש השם. והוא מוטבע בנו מאבינו אברהם שמסר נפשו לאור כשדים על אמונתו. וכן כל העשרה נסיונות היו להישיר הדרך לפנינו. וכן ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ הקודש הוא מנסיון "לך לך". וקבלת כל דעבדין משמיא לטב מנסיון הרעב שלא הרהר אחר מדות השם יתברך וזה שאמר הכתוב (משלי כד, טז), כי שבע יפול צדיק וקם. ורשע יפול באחת (כן מובא הלשון בסנהדרין (ז). ובמקרא כתיב יכשלו ברעה) פירוש כי הצדיק אף אם יפול לא יחשוב מאומה כי נופל הוא כי אם הוא קם ועומד על עמדו. ובאחת יפול הרשע. כי למפלה יחשב ולא יחשוב זאת לתקומה להיטיבו באחריתו:

Riddles of the Week

#1

סמ"ע סימן תכו ס"ק ב

עובר על לא תעמוד כו'. ובהגהות מיימוניות [פ"א מרוצח הט"ו דפוס קושטא] כתבו דבירושלמי [ראה סוף פ"ח דתרומות] מסיק דצריך אפילו להכניס עצמו בספק סכנה עבור זה, והביאו הב"י [סעיף ב'], וכתב ז"ל, ונראה שהטעם הוא מפני שהלה ודאי והוא ספק, עכ"ל. גם זה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל, ובזה י"ל כיון שהפוסקים הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו בפסקיהן, משו"ה השמיטוהו גם כן.

פתחי תשובה חושן משפט סימן תכו ס"ק ב

עובר על לא תעמוד. עיין סמ"ע סק"ב בענין להכניס עצמו בספק סכנה בשביל הצלת חבירו. ועיין בספר אגודת

אזוב מהגאון מהר"ם זאב זצ"ל שכתב טעם נכון מה דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו דברי הירושלמי בזה, משום דס"ל דתלמודא דידן פליג על הירושלמי בהא ע"ש. ושם בסוף הספר בהשמטות הביא בשם הרדב"ז ח"ג סי' תרכ"ז שכתב כן בפשיטות דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה [עיין מה שכתבתי בפ"ת ליו"ד סימן קנ"ז ס"ק ט"ו הבאתי דברי רדב"ז אלו ע"ש], והוא ז"ל כתב על זה, אולם צריך לשקול הענין היטב אם יש בו ספק סכנה ולא לדקדק ביותר, כאותה שאמרו סוף פרק אלו מציאות דף ל"ג [ע"א] גבי שלך קודם לכל אדם, שכל המדקדק בעצמו כך סוף בא לידי כך, וכ"ה בשו"ע [חו"מ] סימן רס"ד סעיף א' ע"ש:

שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תרכז (אלף נב)

ואם יש ספק סכנת נפשות הרי זה חסיד שוטה דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה. והנראה לע"ד כתבתי:

#2

רש"י פרשת לך לך פרק יב פסוק ו

עד מקום שכם - להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם:

פרשת לך לך פרק טו פסוק ב

מה־תִּתֶּן־לִי וְאֶנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מִשְׁקָבִיתִי הוּא דַּמְשֵׁק אֶל־עֵזְרִי:

Rabbi Elyada Goldvicht

שלחן ערוך יורה דעה סימן שסד סעיף ד

אם מצאו ישראל הרוג, יקברוהו כמו שמצאוהו, בלא תכריכין, ולא יחלצו בו אפילו מנעליו: הגה - וכן עושין ליולדת שמתה, או למי שנפל ומת (מהרי"ל סימן ס"ה). וי"א שמלבישין אותם למעלה מבגדיהם, תכריכין (הגהמ"י בשם ר"י מדורא). ונהגו שאין עושין להם תכריכין כשאר מתים, רק קוברין אותן בבגדיהם, ולמעלה מהם סדין, כשאר מתים:

ש"ך יורה דעה סימן שסד ס"ק יא

או למי שנפל ומת. במהרי"ל כתוב דאם דם יצא ממנו אז אין לטהר אותו כי הדם יסתלק ממנו אך יקברוהו במלבושיו וכו' הב"ח ונראה דהיינו דוקא כשמת במלבושיו אבל בנפל ולא מת מיד אלא לאחר כמה ימים שכבר פשט מלבושיו וגם אין דם יוצא ממנו שכבר פסק ומת על מטתו מכח אותו נפילה אז ודאי מטהרין אותו ועושין לו תכריכין כשאר בני אדם שמתין על מטתן.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף י עמוד ב

ושמעתי שהיו אומרים: הרוגי מלכות - אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן.

Rabbi Moshe Revah

שולחן שלמה סימן שח

כז. זבלבד שיהיו ראויים לשום מלאכה.
מעולם לא אמרתי לאיש
מילואים שצריך להתייצב בשבת, שאקדח
גרידא או מחסנית גרידא דינם כשברי
כלים, שהרי הם עומדים תמיד לפרק
ולחזיר, אך נכון הדבר לומר שרובה או
אקדח דינם כמלאכתם להיתר, מט כי הם
עומדים בעיקר להטלת אימה ופחד, אך גם
בזה אין שום חילוק בין יש בו מחסנית או
לאו.

ארחות שבת ח"ב עמוד לג

פז. הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כתב דהוי כלי שמלאכתו להיתר, הובאו דבריו בספר שש"כ
פרק כ' הערה כ"ח. ולכאורה אף אם נאמר שהשימוש להרתעה אינו נחשב עיקר מלאכתו
של הכלי ואינו נותן לו שם של כלי שמלאכתו להיתר, מ"מ מותר לטלטלו לצורך הרתעה
כדין כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו. ומו"ר הגר"ש אויערבאך
שליט"א כתב וז"ל לענ"ד כיון דהטלת האימה היא משום שזה כלי העומד לשימוש
האסור לכך אין זה מכריע את שמו מלהיות כלי שמלאכתו לאיסור.

קובץ תשובות הרב אלישיב חלק ג סימן נא

שומרי העיר לצאת בשבת בכלי זיין

שאלה: ובדבר השאלה, אם הני נטורי קרתא המסתובבים ברחובות, מותרים לצאת בשבת כשהם לבושים כלי זיין.
תשובה: הנה בעיר המעורבת המותרת בטלטול, שאין בהכלי - זיין רק איסור מוקצה מחמת - איסור, ולצורך גופן
מותר לטלטל, ושומר הנושא כלי זיין שעל ידי זה מפחדים ממנו הוי ליה לצורך גופו (וכבר דנו על זה בוועדת
הרבנים למען השבת ויצא הדבר להיתר). ובעיר שאינה מעורבת, לכאורה הדבר פשוט לאיסור כדקיימא לן בשו"ע
סימן ש"א סעיף ז' לא יצא איש לא בסייף ולא בקשת - ואם יצא חייב חטאת, אולם לפי דברי הערוך - השלחן שם
אין איסור בנידון דידן, שכתב שם, והטעם מפני שדברים הללו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם
כבגדים, אבל בסתם בני אדם הרי הם משא, ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו (ובאופן
שתלויים בבגדיו לא בנושא בעצמו) עכ"ל, וחיליה דידיה הוא מפירוש הרע"ב בפרק ו' משנה ב' דשבת, וזה לשון
הרע"ב ולא במגפיים - שלובשים במלחמה ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת עכ"ל.

ולפי זה כתב הערוך - השלחן שם ס"ק נ"ב אעפ"י שעשויים כבגדים גמורים (כגון מגפיים כו'), לפי שאינם בגדים אלא לבעלי מלחמה, ולכן אם יצא אינו חייב חטאת לפי שהם כבגדים, ורק מדרבנן אסור מטעם שכתבנו - ומזה מסיק הערוך השלחן שאם הוא עובד בצבא, חשוב אצלו כבגד ומותר אף מדרבנן. והוא הדין ברומח וסייף שלאחרים חייב חטאת, אבל להעובד בצבא חשיב כבגד.

ולע"ד דינו של הערוך - השלחן תמוה, אף אם התכוון לזה הרע"ב ז"ל למה שכתב הערוך - השלחן, שהרי הראשונים כתבו הטעם שפטור אבל אסור לצאת במגפיים שריון כו', דנראה כיצא למלחמה עיין רש"י (על הרי"ף) והר"ן שם, ועיין רש"י דף ס"ד ע"ב כל שאסרו חכמים משום מראית העין שלא יחשדוהו באיסור כגון שריון וקסדא ומגפיים.

וכן משמע מדברי המאירי שכתב ור"א אומר תכשיטין הם לו "ומועילין מיהא להפקעת חיוב חטאת". והיינו דלא עדיף ממה שאסרו מגפיים ושריון שהוא מטעם דנראה כיצא למלחמה, אבל אם נימא כהרע"ב דהטעם הוא לפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת אם כן ר"א האומר דכלים הללו תכשיטים הם לו, ולמה נאסר אף מדרבנן, ולומר דהוא מטעם אחר דילמא שלפא ומחויא, כבר כתב בריש פרק ו' דיש אומרים שאינו נאמר אלא באשה, וכאן כתב סתמא לאסור, ועל כרחך שסובר כטעם רש"י והר"ן.

ואולם נראה דכוונת המאירי כמו שכתב המגן - אברהם סימן ש"א ס"ק כ"ז, וזה לשונו, דלא מצינו שמותר לישא תכשיט בידו, ואף ר"א דסבר תכשיטים הן לו, לא קאמר אלא דאינו חייב חטאת אבל איסורא מיהא איכא. אלא שבעיקר פירוש דברי הרע"ב כתב רעק"א שם דהן הן דברי רש"י שלא יחשדוהו באיסור ע"ש, ואין לנו לפי זה שום מקור לדבריו.

ואולם אף אם אין לנו הכרח מדברי הרע"ב לזה, מכל מקום עלינו לדון בעצם סברת הערוך השולחן להיכן הדין נוטה. ולכאורה הרי קיימא לן דתכשיט או בגד לאחד יש לו דין בגד לכולי עלמא, כדקיימא לן הרועים יוצאין בשקין, שמתכסין בהם מפני הגשמים, ואף בלא הגשמים מותר לצאת בשבת, כמו שכתב הרא"ש. ולא הרועים בלבד, [כמבואר] שו"ע ש"א סעיף כ"א. ורק בנשים אמרינן שהם עם בפני עצמן, ומידי דחזי לאיש לא חזי לאשה וכו' עי' בשבת דף ס"ג ובמג"א ס"ק נ"ד. ואם כן אם בשעת מלחמה יש להם דין מלבוש לאלה הלוחמים, ייחשב בגד לכולי עלמא. ואם כן במה נחלקו ר"א וחכמים אם [הם] תכשיט או לא, ולמה יתחייב חטאת לרבנן וכו'.

ונראה מה שיש לצדד [דמדברי הראשונים שהבאנו לעיל] נראה דלא היה רגילות להתלבש בכלי זין [שנראה] כיצא למלחמה משום האי טעמא אסור בזה משום מראית העין כנ"ל, ועל כרחין פליגי אי שייך בזה משום תכשיט או לא, אבל בהנהו שצריך הוא [להם] אפילו בשעת שלום, שהשומרים לובשים בגדי שרד עם כלי זיין או סייף, יש לומר דלכולי עלמא חשיבי מלבוש. אמנם מדברי המגן אברהם שם ס"ק כ"ז לא משמע כן דתיפוק ליה דלר"א על כרחך פטור אבל אסור משום מראית העין, ולמה ליה להמג"א מכלי זיין דנושא תכשיט ביד.

אמנם נראה שיש לקיים מקצת ממה שחידש הערוך השולחן, דהנה בגמרא דידן איתא אמר ליה אביי לרב דימי מאי טעמא דרבי אלעזר (דאמר תכשיטין הן לו) א"ל דכתיב חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, ורבנן מוכיחים מקרא

דכתתו חרבותם לאתים, דבטלים לעתיד לבא, מוכח דאין זה תכשיט, ומבואר דמחלוקתם תלוי ממדרש הכתובים. והנה קיימא לן בטבעת שאין עליו חותם שבזמן המשנה והגמרא אם היה איש יוצא בו בשבת חייב חטאת, אף על פי כן אחרי זה שנשתנה הדבר, וגברים נושאים טבעות שאין בה חותם, שוב הוה להו תכשיט, כמבואר בשולחן ערוך סימן ש"ג עיין שם, (ובראשונים פרק במה אשה), ואם כן למה ישתנה הדין אצל כלי זיין, אם יש כלי זיין כאלה שכיום הם מתקשטים על ידם, וכאשר הוא לובש בגדי שרד ונושא אקדח, אינו נושא אותו בשביל להשתמש בו, ולמה יגרע דינם משאר תכשיטים, שהזמן קובע דינם.

ועוד דלפי מה שכתבו הראשונים הטעם דאסור מדרבנן לצאת במגפיים וכו' הוא מטעם מראית העין, ושמא יאמרו שהוא הולך למלחמה, ומדברי המאירי משמע דהוא הטעם גם בשאר כלי זיין רומח וסייף אליבא דר"א. הרי שבזמן המשנה והגמרא עיקר הוצאת הכלי זיין היה רק כדי להשתמש בהם, ועל זה הוכיח ר"א מקרא חגור חרבך שתכשיט הוא לו, אבל אם הוא יוצא בו לעולם כדי להתפאר ולהתקשט, אין מקום לאסור מטעם דוכתתו חרבותם לאתים, דודאי מזה יש להוכיח דלפי דעת הכתובים אין זה תכשיט, וזה סותר ראיית ר"א דחגור חרבך על ירך, אבל מכל מקום יכול להיות דעת העולם שכן זה תכשיט.

מה שיש לדון מכיון שכלי מלחמה אסרו חז"ל לצאת בהם בשבת אף שהן עשויים כמלבוש משום מראית העין גזירה שמא יאמרו שהוא יוצא למלחמה, וכנ"ל, ואיסור זה להיכן הלך, וזה ודאי לענין אלה הכלי מלחמה שהיה אסור להוציאם משום דהוי משא. ועכשיו אם נשתנה ענינם ולובשין אותם משום תכשיט, אין לזה ענין לדבר שנאסרו במנין שיהיה צריך מנין אחר להתירו דמעולם לא נאסרו, אלא שכן הוא הדבר בזמן שהוא משא, חייב המוציא, ובזמן שמתקשטים על ידם הוי להו תכשיט, אבל לענין האיסור "דשמא יאמרו" אף שעכשיו בטלו הגזירה דשמא יאמרו, מכל מקום כבר נאסר במנין, ואמנם יש בזה מבוכה בין הפוסקים.

והנה במגן אברהם סימן ט' ס"ק ז' לענין אם מותר לעשות טלית וציצית של פשתן אפילו לדברי האוסרין דעיקר הגזירה משום תכלת, והאידינא ליכא תכלת ולא שייך לדמותו לדבר שנאסר במנין כו' דכיון שטעם האיסור ידוע אם נתבטל הטעם נתבטל האיסור ממילא, דלא דמי לתקנות רבן יוחנן בן זכאי דהיתר ביצה אין הטעם ידוע כל כך [ועוד] בנדון זה אין כאן תקנה אלא ב"ש אוסרין משום גזירה וכיון דהשתא לא שייך הך גזירה שרי. ובשולחן ערוך סימן ש"ג סעיף י"ח כתוב, ועכשיו דשכיחי תכשיטין ויוצאין בהם אף בחול וליכא למיחש דילמא שלפא ומחוי כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהן רק בשבת ולא הוו שכיחי ע"ש ואם כן הוא הדין לנידון דידן, דאף דנאסרו משום שמא יאמרו, מכיון שבטל הטעם, שלובשין הכלים לקישוט ולא למלחמה, שוב אין איסור זה קיים.

ועיין בירורה דעה סימן י' בדרכי משה שם שכתב בשם אור זרוע "והאידינא דלא שכיחי עובדים למים ולשר של מים מותר לשחוט אפילו בפרהסיא לתוך המים, או לתוך הכלי או לתוך הגומא" ע"ש. מכל מקום קיימא לן שם דלכתחילה אסור לשחוט לתוך הכלי אף האידינא, וכמו כן בדינא דהמגן - אברהם הוא רק בדיעבד כשאין לו טלית וציצית אחרים.

אמנם לפי המבואר בירושלמי פרק ו' דשבת הלכה ג' בדבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו [ר"ש בשם ר"ז היתה

עשויה לכך ולכך] הוציאה לחתום בה חייב הוציאה לשם תכשיט פטור עיין שם בפני משה אם הוציאה שתהא מוכנת לחתום בה [נתנה על ידה שיהא מוכן לחתום בה לעת הצורך ויצאת כך בשבת] חייב, ואם כן הוא הדין בעניינו, שנושא עליו את הכלי זיין להיות מוכן להשתמש בו לעת הצורך, ואם כן יש בזה חיוב חטאת. ועל פי זה נפסק בשו"ע סימן ש"א סעיף י"א דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו - אסור, שהרואה אומר לצורך תשמיש מוציא.

ערוך השולחן אורח חיים סימן שא סעיף נא

ולכן לא יצא איש לא בסייף אפילו חגור במתניו שבחול יוצאין בו כך ולא בקשת בכה"ג ולא בתריס שהוא מגן על ראשו וגופו מפני השונא ולא באלה שהוא מקל של ברזל ולא ברומח שנושא אותם בצד הגוף כדרך בעלי מלחמה ואם יצא חייב חטאת והטעם מפני שדברים אלו אינם תכשיטין בעצם אלא לבעלי מלחמה הרי הם כבגדיו אבל בסתם בני אדם הרי הם משא [כ"מ מפי ה"ר עובדיה במשנה פ"ו מ"ד ע"ש] ולכן הבעל מלחמה כמו העובד בצבא המלך הם כבגדיו ויראה לי ברור דכל אלו מיירי לא כשנושאין בידיו דבכה"ג גם בתכשיט חייב חטאת אלא דמיירי שתלוין בבגדיו [וכ"מ ממג"א סק"ז] וראיתי מי שכתב דהחנית נושא בידו ואלמלי היה תכשיט היה מותר גם בכה"ג ולכן מותר להוציא מטה עם כפתור נאה לכרמלית [תפארת ישראל בפ"י המשנה] וחלילה לומר כן וטעות גדול הוא דא"כ כי גזרינן באשה דילמא שלפא ומחוי מה בכך הא תכשיט הוא ואם כי אין דרך תכשיט זה לישא בידים מ"מ סוף סוף אין זה תכשיט כשנושאין בידים ולכן ברה"ר חייב חטאת ובכרמלית אסור מדרבנן וכן עיקר לדינא:

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רי

ע"ד קונטרסו אשר שלח אלי אשר העריך מערכה בנדון השאלה שבאה עליו מק"ק לונדון במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים חתכו כדרכם בעסק רפואה במכה כזו ולא עלתה לו תרופה ומת ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחתוך בגוף המת במקום הזה כדי לראות במופת שורש המכה הזאת כדי להתלמד מזה בהנהגת הרופאים מכאן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך יתנהגו בענין החיתוך הצריך לרפואה ושלא להרבות בחיתוך כדי למעט בסכנת החיתוך אם יש בזה איסור משום דאית ביה ניוול ובזיון להמת הזזה או אם מותר משום דאתי מיניה הצלת נפשות להבא להיות מיזרה זהיר במלאכה זו על תכליתה. והמתיר רצה ללמוד מחניטה שמצינו בתורה ביעקב ויוסף וחניטת מלכים במלכי ישראל ואם כי זה היה לכבודם גם זהו כבוד המת להיות ריוח והצלה על ידו לצורך העולם. ועוד הביא ראייה מתשובת הרשב"א שהובא ביו"ד סימן שס"ג סעיף ב' בהגה"ה בראובן שצוה לבניו להוליכו למקום קברות אבותיו כו' שמותר ליתן סיד על הבשר למהר העיכול כו' הרי שמפני צורך שעה שצוה להוליכו לקברות אבותיו התיר הרשב"א לפנותו מקברו הראשון והתיר נתינת סיד עליו ק"ו כאן שהוא קודם הקבורה. ע"כ דברי המתיר:

ואלה דברי האוסר שהרי אמרו במס' ב"ב דף קנ"ה ע"א במעשה דבני ברק שאמר ר' עקיבא אי אתם רשאים לנוול. והחכם המתיר השיב לו דשאני שם שבשביל ממון רצו לנוולו ולכן אמר להם ר"ע שאינן רשאים משא"כ כאן שהצורך הוא להצלת נפשות. כל זה הוא הויכוח שהיה שם בלונדון. ומעלתו דחה דברי שניהם בעניני ראיותיהם וכל דברי מעלתו בזה תורה הם ודברים הראוים למי שאמרם כי בודאי החניטה אינה בזיון כלל ואדרבה היא לכבודו וגם

נתינת הסיד על המת אינו ניוול ולא בזיון והאריכות בזה ללא צורך וכבר ביאר מעלתו כל הצורך בזה, ודברי האוסר ודאי אם היינו אומרים שיש כאן הצלת נפשות פשיטא שיפה השיב המתיר דבשביל מה שאסר ר"ע לצורך ממון אין ללמוד איסור לצורך נפשות. ומה שהשיב כבוד מעלתו על דברי האוסר ואמר ומטונך שממקום שרצה ללמוד איסור אדרבה משם מוכח היתר שהרי שם /ב"ב/ בדף קנ"ד ע"ב קאמר הש"ס ואלא אי אמרת לקוחות לינוול ולינוול כו' הרי מבואר דמשום פסידא דלקוחות לא משגחינן בניוול המת. והנה באמת יפה השיב מעלתו על חכם האוסר ואמנם לפי שאין אני יודע מי הוא האוסר ואולי צורבא מרבנן הוא דרכי לחפש זכות ואולי כוונתו דמזה יבואר עכ"פ שהיורשים שהם משפחת המת אינן רשאים לנוולו אף אם היה להם פסידא בזה כיון שהם קרובים וכן מפורש שם בתוס' בד"ה זוזי יהיבין וכן מפורש בח"מ סי' ק"ז סעיף ב' בהגה"ה דאם הבע"ח הוא קרובו של המת מוחין בידו שלא לעכב קבורת המת בשביל פרעון חובו ומסתמא גם בנדון שלפנינו אי אפשר לעשות דבר בהמת בלתי הסכמת קרוביו והביא החכם האוסר שאין היורשים רשאים להסכים לנוולו :

עוד הביא כבוד מעלתו ראייה מסוגיא דחולין דף י"א ע"ב וכ"ת משום איבוד נשמה דהאי נינווליה כו' הרי דלהציל הרוצח היה מותר לנוול ההרוג וכ"ת דשם ודאי הצלה הוא וכאן ספק הוא שירפאו הרופאים פעם אחרת ע"י כך, שם ג"כ ספק הוא שמא ימצא טריפה ועוד דגם ספק פיקוח נפש דוחה כל איסורין שבתורה חוץ מתלת. והאריך מעלתו בדבר זה. והנה בזה אמינא דלכאורה דברי הגמרא תמוהים דאריך קאמר משום איבוד נשמה דהאי נינווליה דאדרבה ע"י הניוול אנו רוצים להמית הרוצח ואם לא ננוולנו ינצל הרוצח דאמרינן טריפה הרג. ואמנם פירוש הדברים הם כך דאם אתה אומר שלא התירה התורה לנוולו א"כ על כרחך צותה להמיתו בלי בדיקה ולא לחוש כלל לשמא טריפה הרג יותר נכון לומר שהתורה צותה והצילו העדה לחוש שמא טריפה הרג ולא להרגו בלי בדיקה ולינוול שאם התורה התירה לנוולו אין לנו לחוש לניוולו, הא חדא. ועוד דאי אמרינן שלעולם לא יהרג הרוצח בלי בדיקת הנהרג א"כ ניוול זה הוא לכבודו של הנרצח וכל מה שהוא לכבודו אין בו משום ניוול. את כל אלה כתבתי לפי דבריכם שאתם קורים זה פיקוח והצלת נפש. אבל אני תמה הלא אם זה יקרא אפילו ספק הצלת נפשות א"כ למה לכם כל הפלפול והלא זה הוא דין ערוך ומפורש שאפילו ספק דוחה שבת החמורה ומשנה מפורשת ביומא דף פ"ג וכל ספק נפשות דוחה שבת ושם דף פ"ד ע"ב ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת ע"ש. ואמנם כ"ז ביש ספק סכנת נפשות לפנינו כגון חולה או נפילת גל, וכן במס' חולין שם גבי רוצח הפיקוח נפש לפנינו וכן אפילו לענין ממון שם במס' ב"ב ההיזק לפנינו אבל בנדון דידן אין כאן שום חולה הצריך לזה רק שרוצים ללמוד חכמה זו אולי יזדמן חולה שיהיה צריך לזה ודאי דלא דחינן משום חששא קלה זו שום איסור תורה או אפילו איסור דרבנן שאם אתה קורא לחששא זו ספק נפשות א"כ יהיה כל מלאכת הרפואות שחיקת ובישול סמנים והכנת כלי איזמל להקזה מותר בשבת שמא יזדמן היום או בלילה חולה שיהיה צורך לזה ולחלק בין חששא לזמן קרוב לחששא לזמן רחוק קשה לחלק. וחלילה להתיר דבר זה ואפילו רופאי האומות אינן עושים נסיון בחכמת הניתוח ע"י שום מת כי אם בהרוגים ע"פ משפט או במי שהסכים בעצמו בחייו לכך ואם אנו ח"ו מקילים בדבר זה א"כ ינתחו כל המתים כדי ללמוד סידור אברים הפנימים ומהותן כדי שידעו לעשות רפואות להחיים. ולכן האריכות בזה הוא ללא צורך ואין בזה שום צד להתיר. ולדעתי שגגה יצאה מלפני כבוד מעלתו שמיהר להשיב להקל. ואני הנלע"ד כתבתי.

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף נט עמוד א

לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש, הרי כבר נאמר תועבה היא, ואין כאן תועבה! אלא, שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים, ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים; רבי אליעזר בן יעקב אומר: מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה? ת"ל: לא יהיה כלי גבר על אשה, ולא ילבש גבר שמלת אשה - שלא יתקן איש בתיקוני אשה.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עה אות ג

ובהא דבישוב גוש עציון ובעוד ישובים כאלה שהם סמוכים לערבים שיש בהם הרבה שונאי ישראל ורוצחים ימ"ש שנחוץ לכל אחד מישראל כשיוצא לדרך לשאת עמו נשק, אם יש להתיר גם להנשים שמצד איסור הלאו דכלי גבר על אשה אסור להם לישא כלי נשק כדאר"א בן יעקב בנזיר דף נ"ט, במצב כזה לישא כלי נשק קטן הנקרא אקדח, ומפרש כת"ר נכדי דבמקום דאיכא חשש פקו"נ פשיטא שמותר, אבל שהאינשי חשבי שאין בזה סכנה מטעם שעכ"פ יד ישראל תקיפה, וגם אפשר להם שלא לצאת ממקום הישוב ואם נחוץ לנסוע לאיזה מקום יסעו רק עם אנשים הנושאים נשק, אבל מאחר שהוא דבר קשה לפניהן להתנהג שלא כדהורגלו אם יש להתיר להם באופן זה, וכתב טעמים להתיר מזה שבט"ז סימן קפ"ב סק"ד כתב דרך נוי וקשוט אסור אבל אם עושה כן מפני החמה והצנה וגשמים ליכא איסור וכן כתב הש"ך בשם הב"ח וכלי נשק זה אינו כלל דרך קשוט ונוי אלא להגן על עצמן, וגם שאין בזה ענין יציאה למלחמה דאין כאן ענין מלחמה שהוא בצבור אלא שעושות למקרה בעלמא כשנסועות בדרך, וגם שאין דרך הצבא במלחמה בכלי נשק קטן כזה אלא בכלי נשק גדולים, הנה מצד טעם הט"ז והש"ך בשם הב"ח דדרך נוי וקשוט אסור, הוא רק בבגדים וקשוטים והעברת שער, אבל הלאו דאיכא ללבוש כלי זיין ולצאת למלחמה אין זה כלל ענין נוי וקשוט אלא שהוא איסור אחר שאיכא ג"כ בכלל לאו זה משום דגם לבישת כלי זיין ויציאה למלחמה הוא ג"כ רק כלי גבר הן שאיסור זה אינו נוגע ליפוי כלל אבל לבישה זו ויציאה זו היא רק כלי גבר ואסור לאשה ללבושם, ובתרגום יונתן על החומש תרגם שאסור לאשה ללבוש ציצית ותפילין משום שהם תיקוני גבר אף שג"כ לא שייך לנוי וקשוט משום דכל ענין כלי גבר אסורין על אשה, אך באלו שהם מצד לבישה על הגוף למטרת לבישה הוא שייך לנוי וקשוט ושייך לחלק בהן שבאופן מקרה שחם ביותר או קר ביותר אין זה סתם לבישה הנאסר דרך נוי וקשוט, אבל בהא דכלי נשק ובגדי מצוה כציצית ותפילין אף שלא שייכי לנוי וקשוט אסירי.

ואדרבה יש מקום לומר דאיסור לבישת כלי זיין לנוי וקשוט יהיה מותר אם עצם הכלי זיין יהיה דבר שהוא נוי, דר"א וחכמים שפליגי בשבת דף ס"ג שלר"א הם תכשיטין ולחכמים אינן אלא לגנאי הוא לענין שלבישת כלי זיין להראות כאיש חיל וגבור הראוי לילך למלחמה יתחשבו תכשיטין שר"א סובר שהוא בחשיבות תכשיטין שמתפארין בזה שהוא איש גבור הראוי למלחמה וחכמים סוברין שהוא גנאי, וראיה לזה מהא דעל מה שהשיב ר"א מהא דהקשו לו חכמים וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח השיב לפי שאינן צריכין שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב והקשה הגמ' ותהוי לנוי בעלמא והשיב אביי מידי דהוה אשרגא בטיהרא, ואם עצם כלי זיין הם דבר נוי להחשב תכשיטין לא היה זה שום תירוץ, אלא הוא משום דעצם הכלי זיין אינן דבר נוי וקשוט אלא מה שנראה בהם

איש חיל וגבור הראוי למלחמה הוא הנוי והקשוט, שלכן כיון שבימות המשיח לא יהיו מלחמות ולא יהיה שום צורך בגבורת אדם אין בענין גבורה שום התפארות כמו שאין שום חשיבות לשרגא בטיהרא. אבל כשיהיה איזה דבר מכלי זין דבר שהוא יפה הראוי להתיפות ולהתקשות /ולהתקשט/ בו מצד החפץ לא מצד ראיית גבורה בזה לא פליגי ולכו"ע הוא תכשיט, אף שאיכא סברא לומר דכיון דראוי גם למלחמה הוא לחכמים דבר גנאי אף שהוא יפה ונוי להתייפות מצד נוי ויופי דהחפץ דכיון דניכר שהוא מכלי זין דמלחמה הוא גנאי גדול מהנוי ויופי שבו ונתבטלה הנוי והיופי שבו בראיית דבר הגנאי שבו, לא מסתבר לעשות פלוגתא רחוקה כזה ואם יהיה דבר נוי ויופי לכו"ע הוא תכשיט, שלכן כשתלבש אשה כלי זין כזה שהוא דבר נוי ויופי להתקשט ולהתייפות בו ככוונתה בלבישת שאר תכשיטין היתה מותרת משום דאיסור לבישת כלי גבר דאמר ראב"י על כלי זין הוא כשלושת למלחמה וכה"ג דמלחמה דוקא כשרוצה להתראות כגבר היוצא למלחמה, וזהו אפשר פירוש למלחמה שאיכא בברייתא בנזיר בלשון ראב"י.

ומוכרח לכאורה לפרש זה דהא הרמב"ם בפ"ב מע"כ ה"י כתב באיסור דלא תעדה אשה עדי האיש גם שלא תלבש שריון וכתב הכ"מ שהוא משום דפסק כראב"י שמשנתו קב ונקי והשמיט הא דאראב"י לא תצא למלחמה וכן הוא בש"ע יו"ד סימן קפ"ב סעי' ה', שא"כ לא מפרשי כלל הא דאמר ראב"י למלחמה בכלום ומה שכת"ר נכדי כותב שיציאה למלחמה עצמה הוא ג"כ מכלל לאו זה דלא יהיה כלי גבר לא הוזכר זה ברמב"ם ובש"ע, אבל ודאי הא נשי לאו בני מלחמה נינהו כדאיתא בריש קידושין והאיסור דבקרא שנכתב סתם הוא רק על לבישת כלי זין לא מסתבר כלל שיהיה נאמר הלאו דלבישת כלי זין דוקא באם יארע שאשה תצא למלחמה ולכן מוכרח להרמב"ם דהוא לפרש שאיסור לבישת זין מקרא דלא יהיה כלי גבר הוא דוקא בלבישה בביתו בשעת שלום כצורך ודרך הלבישה דאנשי צבא בלמחמה /במלחמה/ שהוא להגן כשיפול איזה גזלן ורוצח בבית ובדרך שאף בעת שלום שייך זה, שאשה אסורה ללבוש מאיסור כלי גבר אבל אם הוא לנוי וקשוט מחמת שכלי הזין הוא דבר יפה ליכא משום כלי גבר בכלי זין.

ונמצא דסתם בגדים שהם נוי ויופי להגוף אסור כשלושת לנוי וקשוט ליופי ומותרת כדי להגן מפני החמה והצנה וכלי זיין אסור כשלושת להגן מגזלן ורוצח ומותרת לנוי וקשוט אם שייך זה מצד הכלי, דאם הנוי הוא מחמת שתראה כאיש חיל בכח תהיה אסורה. והרמב"ם והש"ע לא נקטו החלוקים משום שלא נקטו החלוקים מאיזה טעם דהט"ז והש"ך בשם הב"ח לא כתבי שהם פליגי אלא שמפרשי שכן הוא גם להרמב"ם והש"ע ובט"ז מפורש שסובר כן הש"ע דהא כתב על לשון לא תעדה שהוא דוקא לנוי וקשוט וגם כתב שהוא פשוט, וכמו כן אמינא שהחלוק בשריון וכלי זין שהוא להיפוך נמי פשוט. וא"כ מה שאין הנשק דאקדח ענין נוי וקשוט אינו טעם להקל אלא אדרבה טעם להחמיר לאסור. אבל זה שאין דרך הצבא בכלי נשק קטן כזה אלא כלי נשק גדול הוא טעם להתיר.

אבל בעצם לדינא פשוט שבמקומות שקרוב להערביים הרוצחים שאין יראין מהממשלה כמעשים בכל יום מותרות הנשים לישא כלי זיין לא רק להצלה מהריגה ממש אלא אף להנצל מהכאות בעלמא שבמלחמות קטנות אלו הא נמצאות הנשים כאנשים בהכרח שלכן לא שייך חלוק בין גברי לנשי במה שצריכין ליקח להנצל דיש ליקח מה שיותר עדיף לזה וכל עניני נשק יש להחשיב דרכן דתרווייהו בין גברי בין נשי בזה אף אם לענין המציאות לא ניסו

הנשים בזה מפני חולשתן ויראתן ואין יכולות להציל עצמן משום דכן צריך להיות ולא שייך לעשות חלוקים בזה, וגם פשוט שהוא גם ענין פק"נ = פקוח נפש = ולא שייך לחייב בשביל זה הנשים שלא יסעו למקום שרוצות, ואפילו אם תקח גברא יש לתרוייהו ליקח נשק שהרי יותר טוב להנצל וגם אפשר שיפלו תרתי, ורק לצאת למלחמה אין דרך נשי וגם אסורות וכן בסתם מקומות שבחזקת שלום אסורות.

והא דאיתא בפרש"י נזיר נ"ט דיעל הרגתה לסיסרא ביתד ולא בכלי זין מצד איסור כלי גבר, והוא מתרגום יונתן בשופטים ואיתא גם בילקוט שופטים רמז נ"ו כדציין רעק"א בגהש"ס, הוא להרוג אחר שהיה כבר ככפות מצד העייפות והתרדמה שהפיל עליו ה' והיה לה זמן לבקש יתד להרגו ומוכרח כן דהא עברה ברצון על איסור אשת איש ז"פ שליכא היתר זה אלא להצלת ישראל וכ"ש שלא היה שייך לחוש מלאו דכלי גבר אלא משום שהיה ככפות ויכלה להרגו גם ביתד, וזה ברור ופשוט. ומ"מ צריכות ללמוד איך להשתמש בהאקדח שזה יותר נחוץ לפנייהן. ולישא אותו במקום שיותר קל להוציאו.

לג. באר הגזירה

הלכות בית הכנסת סימן קנא

ובתרימילה, כ' ניש אוסרים לקנס בו (כב) * כספין ארף (כג) * או בראש מגלה: ז' ליכול (כד) לרק (ט) בו, ובלבד (כה) שישפשונו פרגליו או שיהיה שם (כו) גמי שאם ירק לתוכו לא יהא נראה: ח' טיט שעל רגליו, ראוי לקנחו קדם שיכנס להתפלל. וראוי שלא יהא עליו ולא על בגדיו שום לכלוד: ט' ינוהגים בהם כבוד (י) לכבדן ולרבען (פרוש כבוד, נקוי הבית. רבוץ, זריקת המים על פני הקרקע). י' ינוהגין (כז) להדליק בהם גרות לכבדן: י"א אפלו (כח) לאחר (כט) שחרבו עדין הן בקדשתן, וכשם שנוהגים בהם כבוד בישובן כך נוהגים בהרבנס, חוץ מכבוד ורבוץ. ואם עלו בהם עשבים, (כט) תולשים אותם ומניחים אותם במקומן, משום עגמת נפש, (ל) כדי שיראו העם ותעיר רוחם וישתדלו לבנותם: י"ב (לא) אם בשעת בנין בית הכנסת (יג) (לב) התנו עליו * להשתמש בו, מתר להשתמש בו (יג) (לג) בהרבנו, * אכל (לד) בישובו * לא מהני (יד) תנאי. ואפלו בהרבנו, לתשמיש מגנה (לה) כגון זריעה והשבונות

כ ארחות חיים
 זל בתוכי סי'
 זן כשם פתרים.
 ל שם בקמרא (כג)
 ושמ בירושלמי
 (כרכות פ"ג ה"ח).
 מ מהר"י פן
 חביב (תו"ד בב"י
 ד"ה כתב מהר"י.
 נ מגלה כ"ח (י"ב).
 ס טו. ע שם
 פ בקמרא. שם.

באר היטב

ז (ט) ב'. דנקא שלא בשעת תפלה. והאר"י ז"ל (סס) היה נוהג מרקקה אפלו שלא בשעת התפלה: ט' (י) לכבדן. רבנו יעקב היה מכבד בקננו לפני ארון הקודש. ספר חסידים (סי' קכח) מנן אברהם (ס"ק י"ג): י' (יא) שחרבו. אפלו בחוץ לארץ. ר"י בי

באור הלכה

א * כספין ארף. עין משנה ברורה (ס"ק י"ז). ומסתברא שאין להחמיר בזה אלא באנשים דעלמא שאסורים לאכל בבית המדרש והספין שנושא לשם הוא שלא לערוך תשמיש, אבל תלמיד חכם שמתר לאכל ולשות שם והספין שנושא שם הוא לערוך תשמישו, מסתברא דמתר, כמו בכל אכילה שלא הצורך לכסותו רק בעת שגמר להשתמש בו ומתחיל לברך ברכת המזון:
 * או בראש מגלה. אפלו במקום שנוהגין ללכת כן לפני השרים, שזהו דרך קלות ראש לפני המקום קאלו אין עליו מוץא שכינה, וכשיש לו כובע

משנה ברורה

שער נגב' נגו', והטעם כדי שיהיה נראה כמתקב [ר"ן] (מגילה ט: ד"ה מבטל[ו]): א' (כב) כספין ארף. לפי שבית הכנסת שהוא מקדש לתפלה מארכת ימיו של אדם והספין מקצר ימי אדם, ועין באגלה רב (ס"ק י"ז) שדעתו שאין להחמיר כי אם כספין מגלה: (כג) או בראש מגלה. עין לעיל בסימן צ"א סעיף ג' בבאור הלכה דבור המתחיל ניש אוסרים: ז' (כד) לרק בו. ובלבד שלא בשעת תפלת

שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן יח

אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח וכן להתפלל בביתו או בשדה כשהן עליו.

(א) באו"ח סי' קנ"א סעיף ו' נפסק וז"ל: ויש אוסרים לכנס בו בסכין ארוך או בראש מגולה עכ"ל. והמקור לדין זה הוא מספר ארחות חיים, וכדמביא כן בבית יוסף בטור סי' זה וז"ל: כתוב בא"ח בשם הר"מ שאסור ליכנס לב"ה בסכין ארוך לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם והסכין מקצרת וליכנס בכיסו נמי אסור כדאמרינן שלא יכנס להר הבית באפונדתו. והגיה עליו הר"פ מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הראש. ובמ"ס כתוב מי שראשו מגולה לא יוציאו הזכרה מפיו עכ"ל. והא דכותב השו"ע דין זה בלשון ויש אוסרים נראה דלא כוון לומר דיש פלוגתא בזה אלא כזה

הוא הכלל שלו דכל מקום שמצא דין שאינו נזכר ג"כ בשאר פוסקים כותב כלשון הזה.

(ד) אלא דיש עדנה לדון בהדין של אקדח כשהוא מכוסה ונתון בנרתיקו, וגם בהדין של רובה (ובזה גם אקדח) כשאינו טעון כדורים ואינו מוכשר לפעולתו כפי מה שהוא, אם גם באופן זה אסורה הכניסה לביהכ"נ והתפלה בהם או לא, ונבאר הדברים. דהנה הט"ז בסק"ב מקשה על השו"ע דנקט בלשון בסכין ארוך, ומשמע דבסכין שאינו ארוך אין חשש זה, ואילו בסי' ק"פ גבי ברהמ"ז = ברכת המזון = אסור שיסאר על השלחן מחשש זה של אינו דין שיניף המקצר על המארץ כל סכין שהוא, ומתרץ דשאני ברהמ"ז דלא בעי אלא לכסות הסכין בזה יש אפשרות לכסות כל סכין, אבל כאן דנצטרך לסלק ממנו הסכין לגמרי וזה טירחא יתירה לסלקו וכו' ע"כ לא הטריחוהו בזה רק סכין ארוך שאין בו צורך כ"כ ע"ש. למדנו מדברי הט"ז דס"ל לומר שהאיסור הוא רק בסכין ארוך בדייקא אבל בסכין קצר לא אסרו, ורק לפי טעמו בזה שכותב לחלק מפני שבארוך אין בו צורך כ"כ אבל הקצר צריכים אותו בתכיפות משמע שזה שייך רק בסכין שמשתמשים בו לכל מיני צרכים, ולא כן בכלי זיין שמייוחדים רק למלחמה ואין בהן צורך כלל בביהכ"נ בכה"ג לא חילקו ואסור אפילו בכלי זיין קצרים. אולם אילו יכלנו להוסיף ולהסביר שלכן נקט השו"ע רק סכין ארוך מפני שקסמך גם על הלימוד מקרא שמצינו בזה בגמ' סנהדרין ולכן אסר רק ארוך דומיא דרומח דקרא, אז היה מקום להתיר כל שאינו ארוך אפילו בכלי זיין וכו'.

(ז) ובספר יד אהרן בהגב"י ראיתי שכותב לתרץ קושית הט"ז דאין סתירה מההיא דברהמ"ז משום דמה שכתוב ארוך דמשמע לאפוקי קצר דמותר, היינו כיון שהוי מכוסה דומיא דברהמ"ז, אבל ארוך אינו יכול לכסותו, משו"ה דוקא ארוך אסור וקצר מותר ובב"ה דיכול לכסותו אפי' שיהיה ארוך אסור סתם סכין עיין שם. ויוצא לנו מזה שבעיקר תלוי הדבר באם הסכין מכוסה או לא, דבמכוסה שרי אפילו בארוך ובמגולה אסור אפי' בקצר, והאו"ח אורחא דמילתא נקט דארוך קשה לכסותו וקצר נקל לכסותו, ונלמד מזה איפוא גם בנוגע לכלי זיין דכל שהוא מכוסה מותר, וא"כ אקדח שנתון תמיד בנרתיקו נרתיק - העור צריך להיות מותר ליכנס בו לביהכ"נ בכל גוונא, וגם רובה אם יכסהו כולו במעיל עליון או בטלית צריך ג"כ להיות מותר.

(ח) אלא דראיתי במור וקציעה להיעב"ץ ז"ל שכותב בעיקרו ג"כ לחלק כחילוקו של היד אהרן הנ"ל, דנראה דקפיד אסכין ארוך דוקא, דמיירי בארוך כל כך שיוצא ונראה מתחת בגדיו כעין סכין של שחיטה או חרב החגור על יריכו מעל למדיו שזה ודאי גנאי הוא ודרך קלון אבל בסכין קצר שמכניסו בתיק ומצניעו בכיס מגולה מתחת למדיו לית לן בה, אלא דלאחר מיכן כשמוסיף לכתוב שע"ז מתורצת קושית הט"ז מוסיף אמריו וכותב ז"ל: אלא סכין ארוך דווקא הוא דאסור משום דא"א לכסותו שלא יהא נרגש לעין שאפילו הוא נתון בחיקו נראה הוא מתחת למדיו עכ"ל, ומהוספת דברים אלה נראה דס"ל להיעב"ץ דכיסוי מועיל רק בגוונא דכשהוא מכוסה אינו בולט ונראה כלל, אבל כל שגם אחרי שמכסים אותו הוא נרגש ומכירים בו לא מהני אפילו אם הוא מכוסה בעצם, ולפי"ז לא יהני ברובה כיסוי כנ"ל בהיות שנרגש מתחת לכיסויו, וכן לא יהני באקדח מה שהוא נתון בנרתיקו אלא צריכים גם לכסותו בבגד באופן שלא יהא נראה ונרגש כלל וכו'.

(י) ובצפייתי צפיתי בספר מטה יהודה על או"ח למהר"י עייאש ז"ל וראיתי כי דרך מיוחדת לו בתירוץ קושית הט"ז, ובאשר דאיכא למשמע מיניה הלכתא גבירתא לנידוננו אעתיק בזה לשון תירוצו, ז"ל: ואין צורך לזה (לחילוקו של

הט"ז) דהתם דהשלחן דומה למזבח וכתוב לא תניף עליהם ברזל בסכין כל דהוא מיקריא הנפה, משא"כ כאן חשיב כתופס כלי זיין לילחם ואין דרך לילחם אלא בסכין ארוך משא"כ בסכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא ולא שייך קיצור בזה הקטן דאין דרך להלחם בו ותדע דהרי לא אסרו אלא ליכנס בו לביהכ"נ אבל אם מתפלל בביתו והוא תחוב בחגורתו משמע דשרי אפילו בסכין ארוך, והיינו דביהכ"נ אית ביה תרתי אם מפני שהסכין מקצר אם מפני כבוד ביהכ"נ, ועוד דאין איסור זה דסכין ארוך פשוט שהרי סיים הארחות חיים והובא בב"י וז"ל מיהו אין לחוש כי אם בגילוי הרא"ש ע"כ, דמשמע דקאי אין לחוש גם אסכין ארוך ולא אכיסו בלבד, וכיון שכן די לך חידושו שאין להחמיר כי אם בארוך ולא בקצר עכ"ל. למדנו מדברי המטה יהודה שבעיקרו סבר ג"כ לחלק בזה בין ארוך לקצר, אבל סברת חילוקו בזה הוא מפני שבסכין ארוך הדרך להלחם בו אבל סכין קצר אינו אלא כחפץ בעלמא וכו'.

סיכום: מכל האמור נראה להלכה בנידון שאלתנו; א, באין צורך ולא טורח מיוחד אין ליכנס לביהכ"נ ברובה ואקדח, ויש להסירם ולמוסרם לשמירה בחוץ. ב, כשאין אפשרות לעשות זאת יש להתיר הכניסה בהם באופן שלא יהיו ממולאים בכדורים. ומה טוב גם לכסותם בבגד עליון או טלית. ג, אם אין אפשרות להוריקם מהכדורים יש להתיר בכיסוי לבד כנ"ז ובמיוחד יש להתיר בכזאת באקדח שנתון בנרתיקו וגם אינו מורגש כלל כשמכסים אותו. ד, האמור יש להחמיר בשעת התפלה גם כשמתפלל בביתו או על פני השדה.

(יג) כל הדברים האמורים המה שלא במצב של חירום וכוננות ועמידה על המשמר מפחד האויב, אבל כשנמצאים במצב כנ"ז והחייל ואיש המשמר עומדים על משמרת הבטחון ואיש חרבו על ירכו, אין לחזר כלל אחר הקל קל תחילה. ויש לו להתפלל עם כלי זיינו עליו וכן ליכנס לביהכ"נ, ורק יש לו להשתדל להסירם מעליו ולשימם בסמוך לו ולכסותם, אם אפשר, ולא יפריע לו הדבר בתפלתו, או לכסותם בבגד עליון או בטלית כשהם עליו. ובכלל יש גם סברא לומר שלחייל העובד בצבא קבע וכן לשוטר קבוע לידים הרובה או האקדח נחשבים כאחד מבגדיהם שמלובשים, וכדמצינו בגדולה מזו להערוה"ש בה' שבת סי' ש"א סעי' נ"א שכותב לומר סברא כזאת לגבי הוצאה בשבת כיעו"ש ואכמ"ל.

שו"ע או"ח סימן קפ סעיף ה

נוהגים לכסות הסכין בשעת בהמ"ז, ונהגו שלא לכסותו בשבת ויום טוב:

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ג הלכה ד

היה העד שראה את החדש בליל השבת חולה מרכיבין אותו על החמור ואפילו במטה. ואם יש להן אורב בדרך לוקחין העדים בידן כלי זיין.

תלמוד בבלי מסכת מכות דף י עמוד א

ואין מוכרין בהן לא כלי זיין ולא כלי מצודה, דברי רבי נחמיה, וחכמים מתירין; ושזין, שאין פורסין בתוכן מצודות, ואין

מפשילין לתוכן חבלים, כדי שלא תהא רגל גואל הדם מצויה שם. א"ר יצחק: מאי קרא? ונס אל אחת מן הערים האל וחי, עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכט סעיף ו

עכו"ם שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהם את השבת; באו על עסקי נפשות ואפי' סתם, יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת; ובעיר הסמוכה לספר אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש מחללין עליהם את השבת. הגה: ואפילו לא באו עדיין אלא רוצים לבא (א"ז).

ערוך השולחן אורח חיים סימן שכט סעיף י

ויש מי שאומר דהאידינא בזמן הזה אם באו לסטים אפילו רק על עסקי ממון בלבד מחללין את השבת מפני שדבר ידוע בכמה בני אדם שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ויעמדו כנגדם ולא יניחו את עצמם שיגזולו ממנום וזה ידוע בלסטים שאם לא יניחום לשלול ולבזז ממון יהרגום והדר הו"ל עסקי נפשות ולכן כשבאו על יחיד מחויב להעמיד עצמו ויניחם לקבל הממון ולא יחלל את השבת ונאמן הקדוש ברוך הוא שישלם לו כהנה וכהנה וזה תלוי הכל לפי הענין ודע דדין זה א"א להיות עתה בעיר שיש מושלים מהמלוכה שאין העולם הפקר רק בכפר יכול להיות:

רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה א

אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה, ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם, ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו.

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רמט

אין צרין במלחמת הרשות על עיירות של עכו"ם אא"כ התחילו ג"י קודם השבת ואם התחילו אין מפסיקין אבל מלחמת מצוה מתחילין אפילו בשבת.

בית יוסף אורח חיים סימן רמט

ומ"ש אבל מלחמות מצוה מתחילין אפילו בשבת. נלמד ממה שנתבאר בסימן שקודם זה דאע"ג דאין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת משום ביטול עונג שבת לדבר מצוה מותר ומפורש הוא בירושלמי סוף פרק קמא דשבת (ה"ח) אין מקיפין על עיר של גוים פחות משלשה ימים קודם השבת הדא דתימא במלחמת הרשות אבל במלחמת חובה אפילו בשבת שכן מצינו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת והאידינא שאין ישראל הולכין

להלחם ולצור על עיירות לא היה צריך רבינו לכתוב דין זה אלא דמשום דמיתני בגמרא בהדי אין משלחין אגרות ואין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת כתבה:

ב"ח אורח חיים סימן רמט

עוד יש לפרש דאף על גב דאין ישראל הולכים האידנא להלחם על העיירות היינו ישראל לבדם אבל שכיח דישראלים מתי מספר נמצאים בין אנשי המלחמה שהולכים על העיירות וגם אלו הם בכלל זה דאין צרין וכו' וכן למלחמת מצוה כגון שנשבו גוים וישראלים מותר לילך עליהם עם הגוים אפילו בשבת דמלחמת מצוה היא להציל אחיהם:

סמ"ע סימן תכו ס"ק ב

עובר על לא תעמוד כו'. ובהגהות מיימוניות [פ"א מרוצח הט"ו דפוס קושטא] כתבו דבירושלמי [ראה סוף פ"ח דתרומות] מסיק דצריך אפילו להכניס עצמו בספק סכנה עבור זה, והביאו הב"י [סעיף ב'], וכתב ז"ל, ונראה שהטעם הוא מפני שהלה ודאי והוא ספק, עכ"ל. גם זה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל, ובזה י"ל כיון שהפוסקים הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו בפסקיהן, משו"ה השמיטוהו גם כן